

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XXXV. Expenduntur excommunicationes non reseruatæ in libro
Extrauagantium contentæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

Ecclesiastica disciplinae nerus labefiat, quod sine dubio contingeret, si obseruante Ecclesia matrice interdictionem religiosi illud violare presumerent. Quae ratio conuincit dispositionem procedere, tamen interdictionem inuadit impositum sit: quia non interdicitur valor, sed illius a cathedrali, vel parochiali obseruancia spectatur, vt constat ex illis verbis: Non obstantibus quibuscunque appellationibus antea etiam ad eandem Sedem, seu alium, vel alios interiectis, & aliis obiectionibus quibuscunque. Et notauit Glossa *ibi*, verbo appellationibus. *Tollet. lib. 1. cap. 39. in fine. Sayrus lib. 3. c. 3. n. 40. Bonac. disp. 2. q. 8. p. 14. num. 6.*

Tertio est necessarium, vt generale interdictionem locale, vel cessatio à diuinis à sede Apostolica, seu eius autoritate, vel autoritate Episcopi, seu Ordinarij loci, vel autoritate Concilij provincialis latum sit, vt ostendunt illa verba Textus: *Autoritate sedis Apostolicae, vel à locorum Ordinarij postoritur, & infra.* Quod etiam in interdictionibus, & in cessationibus à diuinis iudicatis pro provincialium Conciliorum statuta, et ipsorum autoritate volumus obseruari. Solum aduerto idem esse obseruandum in cessationibus generalibus à diuinis ciuitatum, terrarum, & aliorum locorum, quas aliquando ex consuetudine, vel alias capitula, collegia, aut conuentus secularium, aut regularium Ecclesiarum sibi vendicant.

Quarto opus est, ne Religiosis post dict. Clement. aliqua priuilegia concessa sint, quibus non obstante interdictione generali diuina in suis Ecclesiis saltem in aliquibus festiuitatibus celebrare possint, & ad ea audienda secularis admittere, quia textus solum derogat, priuilegiis consuetudinibus, statutis, & consuetudinibus quibuscunque antecedentibus Clementinae promulgationem; non vero quae illam fuerit subsecuta. Solum est difficultas, spectato Conc. Trident. decreto, *sess. 2. s. cap. 12.* quo praecipitur omnibus religiosis exemptis, & non exemptis seruate censuras, & interdictionem à sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata: an inquam hoc Decreto priuilegia religiosi, haecenus concessa derogentur? Affirmatam partem defendunt Nauarr. *cap. 27. num. 190.* & latius *conf. 7. de priuilegiis in noua edit. Garcia 3. p. de benefic. cap. 2. num. 278.* & *leg. & s. p. cap. 8. num. 87.* testatur illusterrimos Cardinales consultos ab Episcopo Abulensi in hac verba respondisse. *Priuilegia si ante Concilium concessa fuerint, vniueque reuocata existunt. Contrariam autem sententiam scilicet Conc. Trident. Decreto specialia regularium priuilegia, vt pro suis festis, vel aliis certis diebus non seruent interdictionem reuocata non esse tenent Henric. lib. 1. de excommunicatione. cap. 28. num. 1. Sayrus de censuris, lib. 5. c. 13. num. 24. & 25. Man. Rodrig. 2. q. 9. regular. q. 11. art. 1. & in Bullam Cunctata s. 5. num. 15. Et in addit. n. 13. & 35. Ioann. de la Cruz de statu religioso, lib. 2. c. 7. dub. 2. concl. 2. Sorbus in compend. priuilegior. verbo interdictionem 3. in princ. Bonac. disp. 2. q. 8. p. 14. in fine. Quia Conc. Trident. nullam mentionem fecit reuocationis priuilegiorum. Ergo non sunt censenda reuocata, cum reuocatio vt potè odiosa inducenda non sit, quin manifestè constet. Neque obest Cardinalium declaratio, quia haec intelligenda est de priuilegiis generalibus, nec satis exprimeantur exemptionem ab obseruatione interdictionis. Secus vero est de priuilegiis specialibus eam exemptionem sufficienter declarantibus.*

PUNCTVM XXXV.

Expenduntur excommunicationes non reseruatæ in lib. Extrauagantium contentæ.

- 1 Reseruat prima excommunicatio aduersus impediētes Legatos sedis Apostolicæ, ne in regna, vel prouincias ad quæ missi sunt, ingrediantur, vel officium ibi liberè exercentur.
 - 2 Reseruat excommunicatio aduersus sumētes Ordinem Fratriculorum.
 - 3 Reseruat tertia aduersus Episcopos Romanè latenter venientes, & ab earecedentes sine Pontificis licentia. Item aduersus eos qui prædictos Episcopos recipere presumpserint.
 - 4 Item reseruat excommunicatio aduersus Prælatos alienantes bona Ecclesiæ.
 - 5 Item aduersus impugnatores litterarum Pontificis legitime electi.
 - 6 Item aduersus Germanos, religiosos, & parochos illius prouinciae non seruantes pacem, & concordiam inter se statutam.
- PRIMA excommunicatio habetur in Extrauag. super gentes, *unic. de consuetudine*, ubi ipso facto excommunicantur qui impediunt Legatos sedis Apostolicæ, ne in regna, vel prouincias ad quæ missi sunt ingrediantur, ne ibi officium suum

liberè exercent. Sed quia hæc excommunicatio, vt potè contenta in Bulla Cœne ibidem est explicata, nihil superest dicendum.

Secunda habetur in Extrauag. *sancta Romana* Ioann. XXII. de religiosi domibus aduersus eos qui sictam Fratriculorum, B rochorum, seu Beguinorum religionem profitentur eam de nouo sumendo, vel in illa perseverando. Eademque excommunicatio extenditur ad Prælatos, & Episcopos qui prædictos sine Pontificis facultate admittunt. Sed quia hæc Religiones iam non extant, non est cur in expositione huius excommunicationis immoremur, maxime cum hæc excommunicatio non extendatur ad eos qui nouum religionis habitum assument, nouamque religionem sine sedis Apostolicæ licentia insulerent: vt rectè docuerunt Caiet. verbo *excommunicatio*, cap. 5. *Suar. disput. 2. sect. 6. n. 4. Filliuc. tract. 14. cap. 5. q. 8. n. 79. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 27.*

Tertia continetur in Extrauag. *Vi Prælatorum 2.* & in Extrauag. *Et si deceat 3. de maiorit. & obedient.* aduersus Episcopos Romanè latenter venientes, & ab ea recedentes sine Pontificis licentia; & aduersus eos qui prædictos Episcopos sic venientes receperint antequam summum Pontificem moneant de prædictorum aduentu. Prima igitur excommunicatio fertur aduersus Episcopos tantum, & eorum superiores. Nam esto in Extrauag. *Et si deceat*, videatur Pontifex loqui de quibuscunque Prælatibus, Extrauag. 2. cuius tertia est explicatio, & ex rebus initio dictæ 3. Extrauag. positis, manifestè colligitur, de solis Prælatibus Pontificali dignitate fulgentibus, & de solis Pontificibus decessin habentibus sermoem esse, vt rectè aduertit Bonac. *disp. 2. q. 6. pun. 4. in fine.* Vt autem hi Prælati in excommunicationem incidant, debent Romanè latenter venire. Censentur vero venire latenter, si absque licentia Metropolitanæ, vel eo absente absque licentia antiquioris Episcopi vicinioris residentis, iuxta Conc. Trident. *sess. 23. c. 1. de reformat.* venerint secreto incessuri. Deinde debent ad Cuiam accedere prauo aliquo sine ducti, vt constat ex illis verbis d. Extrauag. 3. *Not igitur vt ipsius Sedis honori in hac parte prospicere, ac saluum insolemnis finem imponere cupientes.* Tertio recedere à Curia debent Pontificia licentia non obtenta. Qualibet ex his conditionibus deficiente non est locus excommunicationi, vt latius probat Bonac. *t. 3. de censur. disp. 2. q. 6. p. 4. d. num. 3.*

Secunda excommunicatio generalis est, afficitque quoscunque qui prædictos Episcopos latenter Romanè venientes recipere præsumperint, antequam Pontificem moneant de eorum aduentu. Neque opus est, vt praua intentione fauendi eorum iniquitati recipiant: quocunque enim titulo receperint scientes ipsos venire latenter, & praua intentione iusticiæ est ad censuram incurram, quia hæc actio receptionis per se est prohibita, illi que excommunicatio non pendet ex excommunicatione primæ actionis, siquidem antequam Episcopus à Roma recedat, & in excommunicationem incidat, illum recipiens excommunicatione ligatur, vt bene notauit Bonac. *ditto t. 3. de censur. disputat. 2. q. 6. p. 4. numero 5.* Notanter d. xi. *antequam Pontificem moneant*, neque enim satis est ad fugiendum hanc censuram propositam habere statum monendi post receptionem, si monito absque incommodo prælati possit. Quia esto in Extrauag. 2. *Vi Prælatorum*, id satis fuerit, at Extrauag. 3. *speclata*, quæ secundam ampliat & extendit, nullatenus sufficit, cum expressè monitionem præmitti postulet receptioni. Quod si de facto aliquem Episcopum receperis ignorans latenter, & praua intentione venire, & postmodum huius conficius sis, teneris statim summo Pontifici denunciare, iuxta Extrauag. *Vi Prælatorum*, in qua præcipitur, vt confestim receptus denunciatur. Præterquam quod receptio non est actus transiens, sed permanens dum ibidem receptus commoratur, ac proinde ab eo puncto quo conficius fuit latenter aduentus cum praua intentione, censuris recipere contra prohibitionem dictæ Extrauag. vt bene aduertit Bonacina *tom. 3. de censur. disputat. 2. quæst. 6. p. 4. num. 7.*

Quarta habetur in Extrauag. *Ambrosia de rebus Ecclesiæ non alienand.* aduersus Prælatos alienantes bona Ecclesiæ, seu locorum piorum siue immobilia siue mobilia pretiosa sine licentia summi Pontificis, extra casus à iure permisso. Hi inquam Prælati si Episcopi sunt, aut Abbates interdictione ab ingressu Ecclesiæ subiciuntur, in quo si per sex menses persisterint, suspenditur à regimine, & administratione Ecclesiæ cui præsumunt. Inferiores vero Episcopis & Abbatibus priuantur beneficio, vel officio illius, cuius bona alienare præsumperint, insuperque excommunicationem incurunt, qua etiam ligantur alienatum recipientes. De hac Extrauag. *latè egi 2. punct. tr. 12. religionis. p. vlt. ubi in fine aduertit plures Doctores sentire hanc constitutionem quoad penas receptam non esse.* & præter ibi adductos docet Caiet. verbo *excommunicatio*, c. 75. & *Tollet. lib. 1. c. 40. num. 2.*

Quinta continetur in Extrauag. *quia non nulli, vlt. de sentent. excomm.* aduersus impugnatores litterarum summi Pontificis legitime electi, sed nondum coronati. Cum enim Pontifex

tifex eo ipso quo legitime electus est, accipiat à Christo Domino potestatem Ecclesie gubernandae, iuxta Textum in *cap. in nomine Domini 2. distinct.* Sicuti Episcopus à Pontifice approbatus, coronatioque solum ad quandam solemnitatem pertinet, efficitur grauius delinquere, errori que committere, qui prae-textu non esse verum Pontificem antequam coronetur, contendunt eius acta irrita esse, & inania. Ex quo fit materiam huius censuræ esse impugnationem, quod Pontifex legitime electus se intromittit in prouisionibus, reservationibus, dispensationibus, & aliis gratis faciendis, seque in litteris simpliciter Episcopum scribat, utaturque Bulla, in qua nomen ipsius exprimitur, litterasque super quibuscunque negotiis expediat prae-textu quod non sit verus Pontifex ante coronationem. Quare si impugnatione contingat; eo quod non sit legitime electus, vel ex alio capite, non est locus huic excommunicationi, vt notant omnes Doctores: Nauarr. c. 27. n. 147. Sayrus lib. 3. thesauri, cap. 3. num. 19. Suar. disputat. 2. 3. sect. 6. num. 2. Filluc. tract. 14. cap. 5. q. 7. num. 78. Tolet. lib. 1. c. 40. num. 3. Bonac. r. 3. de censur. disp. 2. q. 2. punct. 11. Et quamuis Pontifex in praedicta Bulla videatur solum loqui de impugnatione litterarum à se consecrarum, vt indicant illa verba: Nos talium libertates compescere cupientes, singulos qui occasione huiusmodi aliquas litteras nostras super negotiis quibuscunque consecras, quas à nobis ante donationis nostrae insignia emanarunt, aut fuerint impugnatæ, excommunicationis sententia innotamus. Expendo verbum litteras nostras, & à nobis, quod indicat sermonem tantum esse de litteris ab ipso Pontifice expeditis. Nihilominus communis omnium sententia teste Suar. Fillucio, Bonac. loc. alleg. dispositionem extendit ad litteras cuiuscunque Pontificis, verbumque illud litteras nostras, & à nobis non arctari personæ, sed dignitati, aliàs non satis esset consultum Pontificiæ dignitati.

6. Vltima referri potest ex Extrauag. 2. de Tregua, & pace, vbi Germani Religiosi, & Parochi illius prouincie non seruantes pacem, & concordiam inter se statutam, & cuius in praedicta Extrauag. fit mentio, excommunicationi subiiciuntur, à qua nequeunt absolui, nisi de consensu partis lætæ, & praestita satisfactioe. Vt latius expendit Bonac. disputat. 2. quest. 8. punct. 15.

PUNCTVM XXXVI.

Expenduntur excommunicationes nemini referuatæ in Concilio Tridentino.

1. Refertur prima excommunicatio aduersus imprimentes, seu retinentes libros sine nomine Authoris, & debita approbatione.
2. Item aduersus predicantes, vel pertinaciter asserentes non esse necessarium ius conscientie peccati mortalis grauat, praemittere sacramentalem confessionem communioni recipienda.
3. Item aduersus raptores seminarum, eiusque fauorem praestantes.
4. Item aduersus negantes matrimonia clandestina vera esse, quando Ecclesia ea irrita non fecit.
5. Item aduersus cogentes ad matrimonium contrahendum.
6. Item aduersus negantes auxilium Pralati Ecclesiasticis ad clausuram Monialium.
7. Item aduersus ingredientiæ Monialium Monasteria, absque licentia Pralati.
8. Item declaratur laici excommunicatio, aduersus cogentes seminarum ad Religiosam vitam.
9. Item aduersus impediētes seminarum professionem.
10. Item aduersus concurrentes ad duellum.

PRIMA continetur *sess. 4. decreto de reformat. aduersus imprimentes, seu retinentes libros sine nomine Authoris, & debita approbatione.* Inquit enim Concilium: Nulli liceat imprimi facere quosuis libros de rebus sacris sine nomine Authoris, nec illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi prius examinati, probatique fuerint ab Ordinario sub pena anathematis, & pecunie in Canone Concilij Lateranensis nouissimi appositæ. Et si regulares fuerint ultra examinationem, & probationem huiusmodi licentiam à suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant, nisi antea examinati, probatique fuerint, eisdem penis subiaceant quibus impresores, & qui eos habuerint, vel legerint nisi prodiderint Auctores pro authoribus habeantur. Ipsa vero huiusmodi probatio in scriptis datur, atque adeo in fronte libri vel scripti, vel impressi authentice appareat, idque totum, hoc est probatio, & examinatio gratis fiat, vt probanda probentur, reprobanda improbanda. Hoc decretum, quod confirmatorium est decreti Concilij Lateranensis sub Leone X. *sess. 10. ex parte restrictius est, & ex parte latius. Restrictius est decreto Concilij Lateranensis, nam in*

Concilio Lateranensi sermo est de quibuscunque libris, & scriptis: ar. Conc. Tridentinum solummodo agit de libris, & scriptis de rebus sacris tractantibus. Item in Concilio Lateranensi, exiguntur extra Urbem non solum examinatio, & probatio Ordinarij, vel alterius ab ipso deputandi, & sed etiam Inquisitionis illius diecesis, in qua liber imprimitur. In Vrbe vero approbatio Vicarij, & Magistrj sacri Palatii. At in Conc. Trident. sola approbatio Ordinarij requisita est, praeterquam in libris regularium, in quibus ultra Ordinarij approbationem exiguntur approbatio, & licentia suorum superiorum, iuxta formam suarum ordinationum. Tandem in Concilio Lateranensi, exiguntur praesumptio, quam excludit quaelibet ignorancia, quæ tamen in Concilio Trident. non exigitur. Ex parte vero decretum Conc. Trident. latius est decreto Concilij Lateranensis, siquidem extenditur non solum ad imprimentes, vel imprimi facientes, sed etiam ad vendentes, vel retinentes. Item extenditur ad eos qui libros manuscriptos nondum probatos, & examinatos communicant, & euulgant, cum in Concilio Lateranensi solum de libris, & scripturis imprimendis sermo habeatur. Decretum Concilij Lateranensi, in Vrbe obseruatur, at extra Urbem solum videtur vigere dispositio Conc. Trident. teste Toledo lib. 1. *sum. capite 2. n. 1. Nauarr. c. 27. n. 148. cum raro, vel nunquam ab Inquisitoribus approbatio requiratur.* Et licet in aliquibus regnis loco approbationis Ordinarij, approbatio suprema Concilij regij successerit, id certè tacite approbatione fieri, vt notauit Nauarr. *dicto c. 27. num. 148. Suar. disp. 2. 3. sect. 7. numero 1. Fillucius tract. 14. capite 6. quest. 2. Bonacina r. 3. de censur. disputatio 2. quest. 2. part. 16. num. 6.*

Materia istius excommunicationis spectato Concilio Lateranensi, est imprimere, vel imprimi facere libros, sine scripturas absque nomine authoris, vel absque Ordinarij, & Inquisitoris licentia. Spectato vero Conc. Tridentino est non solum imprimere, & imprimi facere praefatos libros de religione tractantes, sed eos vendere, aut retinere, aut scripto communicare, seu euulgare absque nomine Authoris, vel absque Ordinarij licentia. Notandum est verbum *libros*, sub quo non comprehenditur quaelibet scriptura tantæ magnitudinis, quæ secundum communem, & frequentem usum liber appellatur. Ex quo deciditur, si post approbationem Ordinarij aliquas addas annotationes, & glossas insufficientes ad librum constitutum, non incidis in hanc excommunicationem, quoniam nec peccabis mortaliter seclusa malitia, vt colligitur ex Suar. *disp. 2. sect. 7. n. 3. Fillucio r. 14. c. 6. q. 2. Bonac. r. 3. de censur. disp. 2. q. 2. p. 16. Secundò est notandum nomen authoris, & licentiam Ordinarij in principio libri esse apponenda. Quod si Author, seu compositor libri sub alterius nomine librum imprimi fecerit, probabile est huic constitutioni satisfactio, quia esto ille non fuerit libri author, & compositor: at eo ipso quo sub nomine ipsius imprimitur, & euulgatur Author, & compositor illius constituitur: vt notauit Bonacina *tom. 3. de censuris disputatio 2. quest. 2. part. 16. numero 9.* Quod intelligendum censet, quando nomen quod apponitur verum est, & non fictitium, veramque personam representat, cui liber operari potest: alias si sub nomine omnino ficto liber ederetis, manifestum est sine nomine Authoris edi. Nomen enim Authoris, quod in praesenti exigitur, est nomen Authoris, qui requisitus rationem reddere possit de his quæ in libro continentur, quod per persona ficta praestare nequit.*

Secunda habetur in Conc. Trident. *sess. 13. can. 11. aduersus eos qui praesumptim prædicare, vel pertinaciter asserere, vel publicè disputando defendere non esse necessarium ius, quos conscientia peccati mortalis grauat habita Confessione copiosè praemittere sacramentalem confessionem communioni recipienda.* Quod Decretum latum est ad extirpandam quorundam hæreticorum opinionem, asserentium solam contritionem esse sufficientem dispositionem, non autem latum est ad extirpandam opinionem Caietani asserentis confessionem solo iure Ecclesiastico communioni praemittendam esse: nam esto illa Caietani opinio temeraria sit, teste Suar. *r. 3. in 3. p. disp. 66. sect. 3. §. sed quares.* presentis decreto non damnatur, quia Caietan. non negabat confessionem non esse praemittendam, sed non esse praemittendam iure diuino, sed Ecclesiastico. Concilium vero damnat asserentes confessionem non esse necessarium praemittendam. Sicuti tradit Suar. *de censur. disp. 2. 3. sect. 7. n. 5. Filluc. tract. 14. cap. 6. q. 3. num. 84. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 14.*

Sed an hoc decretum liget existens in Anglia, aliisque partibus, vbi Concilium receptum non est? Affirmat Suar. & Fillucius *suprà*, quia hoc decretum doctrinam continet Fidei pertinentem. Caietani secundum hanc rationem non est dubium omnes comprehendere, cum ea quæ ad fidem pertinent communia omnibus sint; at quatenus transgressoribus huius decreti penam excommunicationis imponit, existimo eos non comprehendere, quia decreta pœnalitæ, & præceptiua non ligant exiſtentes ea in parte vbi Concilium publicum non est. Sicuti docet Bonac. *r. 3. de censur. disputatio 2. q. 2. p. 14. in fine.*